

Fata

Imaginea pe care o ai despre Europa de Est. Evocată cu puterea imaginației. Oricare ar fi imaginea aceea. Oricum ai ajuns la ea. Iarnă. Albul acela...

Într-o noapte de iarnă, pe când nu mai era copilă, fata iese în pantofi prin zăpada de afară, legănând în brațe un sine, cu spatele întors spre o casă care nu-i aparține. La un an de când a văzut cu ochii ei cum o explozie îi nimicește întreaga familie. Are șase ani. Trăiește în casă cu o văduvă care i-a oferit adăpost – ei, o orfană de război, o fată a neantului.

Dar n-a uitat niciodată noaptea aceea – o vânătaie de care nu mai scapă. O imagine în albastru și negru apărându-i și dispărându-i la nesfârșit din memorie. Împlântată pentru totdeauna în corp, explozia i-a vătămat coloana, o tijă de metal străpungându-i carnea. O rămășiță a aceluia moment îi va rămâne înfiptă între vertebre toată viața.

Gândul îi fuge din nou la momentul exploziei, o singură flăcără luminându-le chipul tatălui și mamei, mai întâi albă, apoi galbenă, apoi portocalie și albastră, apoi neagră, apoi nimic. Capul ei s-a rotit din cauza forței exploziei. Chestia asta n-o sperie. Ceea ce odinioară a însemnat coșmaruri s-a transformat acum în culoare

și lumină, compoziție și poveste. A devenit un tovarăș de viață care o însoțește. Natură statică cu familie moartă.

Zăpada îi stârnește simțurile; ar vrea să-și fi tras o haină pe ea. Să-și fi legat pantofii cum trebuie, să fi purtat șosete adecvate. Luna creează un decor pentru mișcărilor ei și de aceea... ametește*.

Aude ceva care nu sunt nici pașii săi, nici zgomotele nopții, nici întinderea albă din fața ei. Îi e frig la picioare și-și dă seama dintr-odată cât de amorțite îi sunt mâinile pe care le ține la subsuoră. La început, nu știe să identifice zgomotul. La început, pare să fie zgomotul unor aripi de colibri, dar nu e posibil. Un fâlfâit șoptit ca un secret, apoi nimic.

Și-l amintește pe tatăl ei: ochii lui, cuvintele.

Aude zgomotul din nou și își dă seama că este un lup prins în capcană. Se uită în jos, spre linia gardului. Chiar e un lup, mai mult decât frumos, cu laba prinsă în capcană. Se apropie de el, simțind cum frigul mușcă din ea. Privește lupul cu atenție. Lupul este inteligent. E pe ducă. Pentru o clipă, îi trece prin cap să-l elibereze.

Lupul aproape că a scăpat.

Dar libertatea îl va costa piciorul.

Un schimb echitabil.

Stă perfect nemișcată.

Mai nemișcată decât un mort.

De altfel, o imagine familiară, căci a văzut de multe ori un cadavru în zăpadă.

În lumina lunii, în ritmul mișcării ei, privește cum lupul își roade laba. Luna traversează încet cerul și, la umbra acestei mișcări, reflectate în ochii fetei, lupul scapă în sfârșit.

Atunci face ceva pur instinctiv, infantil de-a dreptul. Se apropie de capcana de metal ruginit în care e membrul rețezat, unde sângele și efortul animalului au înroșit albul imaculat al zăpezii – ca

* *Lit up* (în orig., în engl.) – joc de cuvinte pornit de la ideea de lumină care deopotrivă învăluie și îmbată. (*N. red.*)

un gest violent pe o pânză. Acolo, fără să se gândească, își dă jos pantalonii și chiloții, se lasă pe vine cu o forță primitivă și se pișă și se tot pișă pe locul unde a avut loc ticăloșia. Un nor de aburi se ridică din zăpadă și din sânge, încălzindu-i pielea.

Închide ochii.

Gura i se umple de scuipat.

Așa se formează sexualitatea unei fete – imagine cu imagi-
ne –, în contrast cu albul; tabu, nechibzuită, corporală.

Deschide ochii.

Mirosul de pișat, mirosul de sânge și mirosul pielii ei tinere se combină. Își linge buzele.

Lupul fuge. Fuge în trei picioare, ca toate creaturile betege, tra-
versând zăpada.

Se gândește: iată ceva adevărat.

Se gândește: iată o viață.

Se gândește: nu vreau să mor, dar așa voi trăi mereu – rănită și animalică, împleticindu-mă pe un fundal alb. Se apleacă și-și freacă palmele de sânge. Își ridică mâinile, ochii și inima spre cer, acolo unde se spune că este Dumnezeu, un zeu care nu i s-a arătat niciodată și pe care îl va înlocui cu altceva. Dacă s-ar uita cineva la mâinile ei, ar zice că se roagă. Dar ea nu se roagă.

Închide ochii. Este noaptea în care se întâmplă. Se uită la mâi-
nile ei înroșite. Râde. Se apleacă și scoate membrul retezat din capcană. Apoi începe să fugă către un sine.

Ce altceva înseamnă o față, dacă nu o *devenire* obscenă și splendidă pe un fundal alb? O fantezie sclipitoare care-și inven-
tează sensul.

Scriitoarea

„Pentru a scrie ficțiune, o femeie trebuie să aibă bani și o cameră doar a ei.“*

Ce vrăjeală! Virginia, te bag undeva, babă moartă ce ești!

Sunt într-o cameră de un albastru întunecat. O cameră pentru scris. O cameră creată de mine – cu ritualurile și cu sanctuarul ei. Îi văd pe soțul și pe fiul meu în camera cealaltă, jucându-se cu o cameră video. Când îi văd împreună, inima mi-e mototolită ca un cocoloș de hârtie. Mă aplec și scot de sub birou o sticlă de scotch. Scotch-ul meu. Balvenie. Vechi de treizeci de ani. Îmi torn un păhărel. Beau. Mi se încălzesc buzele și gâtul. Închid ochii. Nu sunt Virginia Woolf. Știi câte femei nu-și permit o cameră, câte femei n-au niciun ajutor sau câte scriu în baruri, în autobuze, în toalete? Prefer un alt citat: „Descurcă-te cu ceea ce îți iese în cale.“** Sau: „Cineva trebuie să moară ca noi, restul, să prețuim viața mai mult.“***

* Virginia Woolf, *O cameră doar a ei*, traducere de Anca Dumitrescu și Elena Marcu, Black Buttons Books, București, 2018, pp. 7–8. (N. red.)

** Virginia Woolf, *Jurnalul unei scriitoare*, traducere de Anca Irina Ionescu, Herald, București, 2019, p. 115. (N. red.)

*** Citat din filmul *Orele*, 2002, regia Stephen Daldry, o ecranizare a romanului omonim, scris de Michael Cunningham, 1998. (N. trad.)

Știi câte ceva despre moarte.

În tot ce am scris vreodată, există o fată. Uneori e moartă și bântuie povestea ca o fantomă. Uneori e orfană de război. Uneori doar rătăcește. Poate că e o metaforă sau poate că ea sunt eu sau poate că e un personaj care tot revine. O scriu și o tot scriu. Uneori am impresia că o urmez într-un alt spațiu sau un alt sine. Mă conduce. Îmi dirijează traficul vieții.

Întotdeauna am fost suspicioasă față de naratori. De fapt, și față de personaje. Față de figurile de stil pe care le creăm ca să înlocuiască oamenii. Sau pe noi înșine. Au ceva ciudat și nefiresc – felul în care fac ceea ce le spunem noi să facă, felul în care ni se supun. Nu am încredere în ele. Mai ales în naratori. Niște găinați.

De multe ori am fost altcineva.

Timp de optsprezece ani am fost o înotătoare profesionistă.

Un an și jumătate am fost secretară într-un cabinet de avocatură.

Opt zile am fost ospătăriță.

Șase ani am fost dependentă de heroină. De fentanil.

Am fost căsătorită de două ori – prima oară, unsprezece ani și acum, de aproape treisprezece ani.

Douăzeci de ani m-am culcat cu femei. Cu bărbați m-am culcat toată viața – de când am prima amintire –, dacă a te culca cu bărbați înseamnă contacte sexuale cu bărbați și cu penisurile lor.

Aici apare tata.

Încercările de sinucidere ale mamei mele au avut loc când aveam opt, optsprezece și douăzeci și opt de ani. Apoi a reușit.

Am fost exmatriculată de la facultate o dată, am renunțat de două ori, apoi m-am zbatut să obțin un doctorat. Am devenit profesoară de chestii literare. Oricare ar fi ele.

Beau scotch de douăzeci și șase de ani. Balvenie, vechi de treizeci de ani. Când și când.

Prima oară am fost încarcerată optsprezece luni și eram minoră.

A doua oară am fost încarcerată opt luni și eram majoră.

A treia oară am fost încarcerată opt nopți.

Prima oară am fost mamă doar nouă luni, apoi am devenit mama unei fete moarte. Acum sunt mama unui băiat. Un băiat ciudat și viu.

La vârsta de opt ani, am fost deprimată un an, dar am resimțit-o ca pe o scufundare sub apă, ceea ce mie, înotătoarei, mi-era familiar. A doua oară am fost deprimată la unsprezece ani, timp de doi ani, și apoi la optsprezece, timp de trei ani. M-am afundat – depresia, acest al doilea sine – și am ieșit la suprafață violent, de mai multe ori.

Toți oamenii pe care îi iubesc sunt artiști. Niciunul dintre noi nu știe despre ce vorbim. Bineînțeles că pretindem că știm. Unii dintre noi câștigă premii și se ridică în mod ciudat de la suprafața lucrurilor; alții se spetesc muncind, transformând truda într-o poveste de dragoste mult prea virtuoaasă. Unii dintre noi au slujbe sau funcții pe viață sau familii; unii sunt bogați, alții depind de burse; unii sunt fără adăpost sau nomazi, alții sunt dependenți sau în curs de recuperare sau se reapucă de droguri. Oare nu urmărim cu toții o viață în care arta să conteze? Ce personaje suntem și noi!

Fratele meu, dramaturgul din New York, câștigător al cetățeniei americane, care a ajuns la bunăstare. Actualul meu soț, cineastul, motivat să creeze imagini pentru spectatori care tânjesc să scape din celălalt film, viața. Iubita mea de odinioară, fotojurnalista de război, o puristă a imaginii, traumatizată de propria stea căzătoare. Prietena mea, artista de performance-uri, cea de-a doua șansă a generației, tinerețea ei fiind singura noastră posibilitate de a transmite ceva mai departe. O falsă moștenire. Cea mai dragă și mai curajoasă prietenă a mea, poeta iubitoare de femei și de excese sexuale și lingvistice. Fostul meu soț, pictorul, care a ținut într-o mână pensula cu care crea lumi noi și în alta pistolul cu care a încercat să mă împuște.

Creăm artă, dar în relație cu ce, mai exact? Toți artiștii din trecut pe care îi admirăm s-au născut din războaie sau din situații de criză. Viață și moarte. Noi am apărut în punctul culminant

al capitalismului. În plină monstruozitate consumeristă. Chiar și atunci când ni s-a năruit viața, tot nouă ne aparținea. Viața noastră plătândă, excesiv de dramatică, americană. Și fiind de acolo de unde suntem – din așa-zisa noastră țară, definită de mirosul unui latte bine făcut, de bâzâitul tăcut al mașinii de război a toate devoatoare și de fața televizată a lui Oprah –, suntem oare *în favoarea* a ceva? *Împotriva* a ceva?

Originea noastră artistică a fost pulverizată. Tați morți și mame curajoase opunându-se kitschului acestui nou secol superficial și de unică folosință. Îi iubesc pe toți. Scriu despre toți. Oare iubirea generează artă? Care este povestea sinelui? Ce este cronologia? Istoria vieții? Ce poveste trebuie să-i atribui naratoarei mele, o scriitoare americană de patruzeci și cinci de ani – ce intrigă, ce pasiune? Nodurile vieții unui scriitor sunt încorporate în povestea pe care o spune.

Mi-am inventat sute de identități. Am fost bărbați și femei.

Mi-am populat întregul corpus al experienței cu ficțiuni.

Cine ar putea să spună că ei nu sunt eu? Că eu nu sunt ei?

Și dacă de data asta voi spune adevărul, va fi diferit de celelalte povești? În ce sens? Într-unul care chiar să conteze?

Suntem cine ne imaginăm că suntem.

Fiecare sine este un roman în curs de desfășurare.

Fiecare roman este o minciună care ascunde sinele.

Citorule, aceasta este o poveste despre relația dintre mamă și fiică.

Violența copiilor

Atunci când violența este în pragul casei, copila nu înțelege. Chiar dacă este oarecum conștientă de existența războiului, a violenței și a pericolului care o înconjoară, adevărul este că fețele și mâinile oamenilor din familia ei, caii din hambar, șoarecele pe care îl ține în secret ca animal de companie, cartofii înghețați din pământ, mingea pe care și-a făcut-o din piei de animale, paie și sfoară, geamul de la ferestre și pereții tremurânzi ai casei sunt infinit mai reali pentru ea. N-are cum să fie altfel. Vocea mamei care-i cântă la culcare, timbrul grav al vocii tatălui care citește o poezie, mirosul pielii fratelui chiar înainte de a se afunda în vis, ochiul imens al lunii, toate acestea eclipsează violența din jur. Ca atunci când Anne Frank scria despre copaci.

Atunci când violența a ajuns în satul de lângă casa fetei, nimic n-a împiedicat-o să ajungă la ușa ei, în corpul ei. În corpul ei de fetiță de șase ani.

De șaptesprezece ori la perete sau în hambar: *Dacă te miști sau dacă țipi sau spui ceva, îi omor pe toți. În fața ta. Mai întâi îi torturez și apoi îiucid. Ochii îi sunt cât se poate de lipsiți de viață. Brațele, cât se poate de moi. Inima, cât se poate de ferită. Penisul unui soldat penetrează carnea albă și plăpândă a fetei, peștera ei mică și roșie, inima ei ca un pumn zdrăgănind fă-te-moartă-fă-te-moartă-fă-te-moartă.*

Numără.

În lumea din jurul lor, actele de violență nu se mai terminau. Bărbații erau trimiși în închisorile din silozurile de gheață. Femeile și copiii erau violați în mod repetat. Copiii erau vânduți și cumpărați pe piața liberă. Violența sistematică devenise parte din viața de zi cu zi, așa că nu era un lucru neobișnuit să vezi dacă nu sânge și membre, atunci frică transferată și groază în microexpresii. Tremurul unei mâini sau zbaterea unui ochi; urme de gloanțe pe o parte a casei; femei cu răni în jurul ochilor și gurii, adânci ca niște gropi arheologice; băieței care nu pot sta pe scaune.

De asemenea, membre și sânge. Sfârșitul lumii venea o dată la două zile. America – această mare creatoare de lumi – era oarbă și surdă la toate astea. O poveste care n-a existat niciodată, căci nimeni n-a văzut-o reprezentată.

Și apoi, într-o zi, familia ei a sărit în aer. O explozie fără importanță. Doar o explozie anonimă.

În spatele fetei, o fotojurnalistă cu o misiune importantă. În acel moment, gura fetei s-a deschis ca pentru un urlet de copil, dar nu a ieșit niciun urlet, nici în momentul exploziei, nici de atunci încolo. Aerul i-a rămas blocat în plămâni, ca la animale. Ochii i s-au închis, pielea i s-a albit, lipsită de sânge, mâinile i-au luat-o în sus, necontrolat.

Erau oameni spre care ar fi putut să fugă. Erau, evident, soldații; cu siguranță, chiar și în mijlocul brutalității, trebuie să fi existat un suflet bun, un bărbat care să-și aducă aminte de familia lui și care măcar s-o trimită la un orfelinat. Mai existau și alți oameni în apropiere, vecinii din sat, care priveau sau se ascundeau. Și, nevăzuți de ea, existau străinii: fotojurnaliști clandestini în căutarea imaginii perfecte, reporteri nerăbdători care voiau să pună mâna pe poveste, militanți pentru „drepturile omului“ care tăiau frunze la câini în „adăposturi“.

Dar ea nu a fugit spre niciunul dintre acești oameni. N-avea nicio treabă cu ei. După explozie, a fugit în pădure. Mică și rapidă cum era, a dispărut, un corp de fată smuls de la sursa iubirii.

Ce noroc pe fotografă că s-a întâmplat să fie acolo. Ce instincte sigure, va spune editorul ei. La fix. E clar de ce i s-a dat jobul ăla.

Ne imaginăm că cei mici sunt inocenți și neajutorați, i-a scris editorului într-un bilețel, dar de fapt nu e adevărat. Gândește-te la cât de mulți copii supraviețuiesc celor mai cumplite atrocități și acte de violență. Sute de mii de copii. Armate întregi. Nimic nou. A îndoit biletul în două și l-a sigilat cu un film nedezvoltat înainte să îl expedieze.

Fata ar fi putut să moară odată cu familia ei în explozie.

Dar n-a murit.

Așa că acum fuge.

Când fuge, nu se mai gândește la nimic.

Nu aude nimic în afară de bătăile inimii, explozia a asurzit-o.

Fuga înseamnă un mare gol alb și nezugomotos.

Fuge.

Fuge spre marginea întunecată a pădurii din apropiere.

Strânge din pumni ca un bărbățel furios.

Marginea pădurii devine clară.

Strânge din dinți.

Luna, Mănuș, un mare ochi alb în întuneric.

Ninge.

În mod miraculos, zăpada îi ascunde urmele de pași.

Crengile copacilor își deschid brațele.

Gâfâie.

În sfârșit, pădurea o adăpostește.

Fuge în continuare.

Pădurea este albă și neagră – luminată printre copaci de lună.

Fuge până când picioarele și plămânii ei strigă: *Copilă*.

Se oprește.

Se uită spre cerul înnegurat, vizibil dincolo de coroanele copacilor.
Își privește suflul cum creează aburi în fața ei.

Apoi merge și tot merge, atingând scoarța copacilor ca să prindă curaj.

De la copac la copac, își recapătă suflul.

Nu are niciun gând, are doar corp.

Pădurea este alcătuită din tuneluri. Fiecare tunel duce la un loc și mai afundat în pădure și cu cât pătrunde mai adânc, cu atât e mai sigură pe picioare. A vânat de multe ori în această pădure și chiar dacă își simte mintea zbârnâitoare și plină de vată, știe că este departe de a fi singură. În primul rând, există copacii. Și animalele. Căprioarele, iepurii, șoimii, lupii. Mėnuo, luna. Și pe partea cealaltă a nopții, Saulé, soarele-mamă, zeița tuturor oropsiților, mai ales a orfanilor. Și Aușrine, Luceafărul-de-Dimineată, și Vakeriné, Luceafărul-de-Seară.

Și, bineînțeles, taberele rebelilor.

Așa că atunci când n-o mai țin picioarele și pielea îi devine rece ca a unui cadavru, are noroc că este doborâtă de un băiat pe care războiul l-a transformat în bărbat. Din fericire, cade grămadă pe pământ. El îi pune partea lungă și tare a armei pe gât, dar ea n-o simte. Îi bagă lumina lanternei în ochi. Miroase a băiat, a armă, a pământ și a sudoare. Nu-i vede fața și e mai bine așa. Își lasă corpul moale, privirea îi devine fixă și, zâmbind, își pierde conștiența.

Când își revine, este înăuntrul unui mic cort improvizat. Este pe pământ, acoperită cu pături. Își simte mâinile și obrații foarte fierbinți și o ustură. O femeie îmbrăcată în haine de bărbat o mângâie pe cap și îi șoptește: *Șșșt*. Aproape ca o mamă. *Bea asta*. Observă că femeia are atârnat de umăr un pistol-mitralieră care se leagă-nă ușor, în ritmul vocii ei. Într-un colț al cortului, un bărbat este îmbrăcat cu haine de femeie, iar arma și cuțitul îi sunt prinse de burtă cu eșarfe. Apoi adoarme din nou.

A doua zi dimineța, soarele e pe cer și femeia a dispărut, iar deasupra ei stă băiatul-bărbat cu arma lui. Știe asta pentru că îl miroase. O lovește între coaste cu piciorul. Ridică-te, spune el. Ea se ridică și descoperă că este îmbrăcată cu niște haine grele de băieți. El îi dă o pereche de cizme care au paie și frunze îndesate în ele. Apoi îi spune că o va duce, împreună cu alt bărbat, la marginea pădurii. Nu plânge, îi spune. Ai noroc că ești în viață. Și mai mult noroc că nu ești în gulag, scrofițo. Le-am spus că ar trebui să te băgăm într-o groapă ca să pândești dușmanii – poți să guiți dacă vezi ceva. Dacă nu poți să lupți, ești degeaba. Le-am spus că ar trebui să te folosim ca momeală. Scurpă pe jos. Apoi își scoate penisul și urinează chiar lângă picioarele ei. Aburul se ridică între ei. Le-am spus că ar trebui să te omorâm. Nu-mi pasă dacă trăiești sau mori.

Ea nu este speriată. Îl aude vorbind și se concentrează din răsuputeri la fața și la gura lui, așa că-și simte ochii ca pe niște gloanțe. Ea vrea cizmele. Le vrea cu violență. Vrea haina murdară și ruptă și mirosind a pișat. El se apucă de penis și se apropie de ea, ea se pregătește să facă pe moarta, dar el doar îl freacă de brațul ei. Mai tare. Mai repede. Mușchiul înroșit al unui băiat. Ea numără momentele de tăcere. După puțin timp, el ejaculează cu un jet puternic și fierbinte care-i împroașcă haina. Ea își trage haina fără ezitare, privindu-l în ochi. Pe podea, îmbibată cu pișat, este o eșarfă pe care ar înhăța-o și dacă ar fi în flăcări. O înfășoară și o tot înfășoară în jurul capului, până când acoperă tot, mai puțin ochii. Vrea și traista cu pâine uscată, bidonul cu apă murdară, cuțitul defect. Vrea tot ce îi dă el.

Mărșăluiesc spre marginea pădurii. Arată spre un punct dincolo de peisajul înzăpezit. Bărbații spun că acolo se află o fermă. De unde se află ei, locul arată de parcă ar putea fi orice. Sau nimic. O ia din loc. Este posibil să se îndrepte spre un nimic albicios. Se întreabă dacă o vor împușca până la urmă. I se pare că-i aude

râzând. Se întoarce o singură dată și se uită înapoi. El are arma îndreptată spre ea. Ea vede un lup cu colțul ochiului, lupul o privește, sau poate e o haită întreagă, o privește în timp ce dă înapoi, iar ea înaintază lent, spre o formă nevăzută, undeva în depărtare.

Scriitoarea

Fiica mea. Spune-o – ține cuvintele în gură, fii atent la ele: *născută moartă*. Să ți se spună că nu are puls chiar în pragul nașterii – când ți s-a rupt apa. Să ți se spună că trebuie să naști oricum. Moarte.

A venit și ziua nașterii, iar travaliul a durat două zile. Aproape că m-am dat bătută. Mă tot gândeam la ce bun. Mi se părea că în orice moment aș putea să capitulez în fața durerii corpului și... să plec. Mă uitam la oamenii din jurul meu – cu ochii umflați, cu pielea obosită – și mi-am spus: Vă iubesc, vă iubesc pe toți, dar gata, rămas-bun. Totuși, n-am plecat și fata moartă s-a născut.

Mă așteptam să fie albastră și rece. Lipsită de viață. Mă așteptam să fie grea ca o moartă. Mă așteptam să mor, în tăcere, respirând încet, doar pentru că o țineam în brațe. Dar ea nu era nici albastră, nici rece; în brațele mele, avea greutatea pe care o are istoria iubirii. Era roșie în obraji și avea gene foarte lungi. Buzele ei aveau culoarea și forma unui boboc de trandafir. Părul ei... avea o mică aură de ceva care semăna cu părul. Iar mâinile îi erau încovoiate în formă de ceva tandru, ca o șansă. Țineam în brațe deopotrivă viața și moartea – acești termeni presupus contrari, aceste semne ale valorii literare; începutul, sfârșitul.

N-am murit.

Dar vedeam cum se apropie suferința ca un val imens pe cale să înghită lumea. Când dă suferința peste tine, trebuie să respiri sub apă. Știam că n-am mult timp la dispoziție. Știi, spitalele nu-ți dau voie să iei copilul mort acasă. Trebuie să faci aranjamente cu spitalul sau cu medicul legist sau cu morga. Îți trimit consilieri sau, dacă vrei, preoți.

Eu doar îi voiam corpul. Îi voiam corpul cum nu-mi mai dorișem nimic pe lume vreodată. Așa că am făcut ce trebuia făcut. I-am cerut poetei – rivala mea de o viață, prietena mea dragă, la limită, o infractoare – să o fure.

Vei crede că este imposibil, dar nu este. A fost rizibil de simplu. Poeta era prietenă apropiată cu un îngrijitor de la morga unde am fost de acord s-o trimit, un dependent de droguri. Morga avea propriul crematoriu. În loc de corpul ei neînsuflit, în foc a fost trimis un porcușor învelit într-o pătură moale.

Am dus-o într-un loc în care un râu se varsă în mare. Am condus singură, cu greutatea ei perfectă pe locul pasagerului. I-am vorbit, i-am cântat și i-am recitat poezii. Când am ajuns acolo – un loc unde n-ar avea ce să caute oamenii –, am pus-o într-un rucsac care conținea surcele și salvie și am așteptat să se lase noaptea. Vântul era neobișnuit de potolit, iar valurile aveau ritmul respirației. Ochiul imens al lunii mă privea. Era sfârșitul unei veri indiene. M-am dezbrăcat. Am ținut-o lipită de mine multă vreme. Până când s-a ivit potopul. Din gât mi-au ieșit sunete animalice. Ne-am legănat aproape toată noaptea.

Apoi m-a cuprins o liniște ca de moarte și am făcut un rug din bețe, din salvie și din singurul lucru pe care puteam să i-l ofer, părul meu. Tot părul pe care am putut să-l tai. Smocuri întregi de păr blond, american. Am pus corpul și părul deasupra rugului și le-am dat foc. Am privit cum ard. N-am plâns. Mirosul de piele arsă și de ocean și de salvie. Nu m-am uitat în altă parte. Dimineață, am strâns cenușa și m-am dus cu ea în mare. A existat un moment în care eram amândouă în aceeași apă. Apoi m-am

cufundat într-o tăcere cataclismică, o întindere albă, timp de aproape un an.

După ce mi-a trecut durerea – acest ciudat sine geamăn –, am crezut prosteste că îmi pot trăi viața și că pot iubi artiștii care fac parte din ea, că pot să merg mai departe scriind. I-am chemat la mese, la evenimente artistice, la filme, la lecturi și la expoziții. Am crezut că pot acoperi totul cu povești. Asta... ce fac acum. Scriu un jurnal al fetei. Dar nu știu dacă fac față. Îi aud pe soțul și pe fiul meu în bucătărie, gătind, punând masa și închid ochii. Sunt hărțuită de propria inimă.

Sunt o scriitoare americană. Mă aflu în camera de scris. În camera cu pereți de un albastru ca miezul nopții. Covorul roșu închis pe podeaua din lemn de esență tare, maro intens. Două ferestre cu draperii lungi, de un alb murdar. Și cărți... cărți peste tot – pe rafturile cât tot peretele, pe podea, pe birou, grămezi de literatură, artă, fotografie, filozofie. Au cotoare și coperti de culoarea pielii, a sângelui, a focului, a apei, a nopții. O statuie de fier negru înfățișându-l pe Buddha, cu brațul rupt pe care l-am lipit la loc – eu și soțul meu, soțul meu actual. O metaforă de o ironie fină. Numeroase pene de păsări cu care m-am întâlnit: vultur, cocostârc, cioară, barză și lebădă. Boluri cu pietre. O fotografie. Bolul cu mâncarea pisicii. Talismaneperate, de culoarea sângelui și a nopții și a fundului oceanului. Și mirosul cuiva care arde prea multă salvie pentru că se teme că va exagera cu creația.

Îmi spun lucruri precum: Fii curajoasă. Urmează vocea. E singura ta șansă. Ia paharul de scotch. Bea lichidul chihlimbariu. Ține-l în gură. Închide ochii. Mișcă-ți naibii mâinile înainte ca mintea să strice totul.

Văd imaginea unei fete moarte – o imagine fixă.

Pentru o clipă, mi se taie respirația.

E fata cu pricina. Nu știu dacă mă va omorî sau mă va salva.

Femei și copii

Întinderea albă este plată.

Fata nu se uită la picioare. Se uită direct în față, încercând să transforme forma din depărtare cu puterea voinței ca să devină ferma despre care i-au spus ei. Soarele este încețoșat de cer. Știe că moartea e la fiecare pas: mine de teren și mormintele oamenilor dispăruți. Dacă se uită în jos, ar putea să moară. O parte din ea vrea să fie nimicită.

Nu este nimic altceva decât un corp: picioarele și pieptul îi ard, o doare falca, ochii îi înoată în orbite. Apoi o fermă și un grajd apar în fața ei ca niște fantome; prin fereastra casei se vede lumină. Iar pe partea cealaltă, o pădurice – mesteceni cu scoarță albă și neagră. Se oprește la gard și privește în jos. Își vede respirația cum iese în rafale albe și haotice.

Puțin câte puțin, respirația i se potolește. Își simte limba, dinții și urechile. E la o răscruce: teribila voință a unui copil de a supraviețui, înfipă în piept, acolo unde ar trebui să-i fie inima, dar și o indiferență totală. Se înserează. Închide ochii. Când îi deschide, ignoră casa și se îndreaptă spre grajd, alege o boxă pentru cai goală, lângă o iapă neagră. Se afundă în paie și în mirosul de capră, cal, porc și pui. Când vine noaptea, nu e nimic altceva decât un animal într-un grajd.

Nu-i trece prin cap să intre în casă. Căci în casă e o femeie; noaptea, o zărește pe fereastră. Se concentrează la ouăle pe care le sughe crude. La borcanul plin cu legume rădăcinoase. La laptele pe care îl stoarce din țâța caprei direct în gură.

Lângă grajd, face pași în ritm de dans trei metri într-o direcție, apoi în cealaltă, până când desenează un pătrat în zăpadă. Cu cuțitul ei stricat curăță zăpada până când dă de pământ, de iarbă uscată și de scaieți. Apoi sapă. Când femeia iese din casă și o zărește, ea e toată numai mâini și concentrare. Nici măcar nu se uită în sus.

Dacă femeia se întrebă cine este această fată, ce face, lucrul ăsta n-are niciun efect asupra ei. Fata nu e nimic altceva decât niște degete care se mișcă.

Femeia este îndurerată pentru că și-a pierdut soțul într-o închisoare din Siberia. Tot ceea ce vede are aceeași importanță – aproape deloc.

Observă fata în timp ce adună ouăle. În timp ce hrănește animalele. În timp ce duce calul la păscut. În timp ce mulge capra. O vede în fiecare zi muncind frenetic pe pământ. O vede cum adună lemne din șopron, cum le udă cu petrol și le aprinde cu chibriturile din grajd. Cele două nu fac nimic ca să se intereseze una de alta. Se observă una pe alta muncind și se ocolesc.

Asta durează câteva zile.

Fata nu se apropie niciodată de ușa casei; n-are nevoie de nimic.

O țin așa șase, șapte zile.

Apoi, într-o zi, femeia cade în timp ce peticește tavanul. Fata se uită în sus o vreme, cu fața ei mică îndreptată spre cădere. Corpul femeii și apoi capul aterizează pe pământ cu o mare *bufnitură*. Pe moment este șocată. Apoi deschide ochii și corpul își revine. S-a rănit la spate, dar nu ireparabil. Întoarce capul și se uită la fată. Pentru o clipă, se uită una în ochii celeilalte. Apoi femeia se ridică și intră în casă.

A doua zi, femeia nu se ridică din pat.

În noroi, fata plantează o pădure care înconjoară satul și începe munca grea de a săpa un canal pentru râu.

Ziua următoare, când femeia hrănește animalele, îi aduce fetei un pahar de apă, jumătate de varză călită și o bucată de zahăr. Le pune într-o cutie în grajd.

În fiecare zi, fata construiește din ce în ce mai mult din sătucul făcut din noroi, zăpadă, pietre și scaieți. O grămăjoară desemnează centrul. Vechea biserică, magazinul măcelarului, clădirea mică unde se face manual hârtie, magazinul cu cerneală, vopsele și creioane groase cât degetul – bucăți de cărbune subțiri ca niște vafe sau rânduite ca niște degete, vopsea în ulei la care a visat. Construiește oameni din smocuri de iarbă uscată, crenguțe, pietricele. Brăzdează străzile. Pentru copaci, folosește rămurele. Pentru ziduri, șisturi așezate pe o parte. Pentru dealurile din jurul satului, grămezi de noroi. Străzile și podurile sunt făcute din prundiș și coji de copac. Soarele e o minge diformă din fân, așezată pe deal, răsărind sau apunând la nesfârșit. Iar fotografia, ultima persoană pe care a văzut-o înainte să dispară, o piatră pestriță.

Până să ridice ochii spre capul femeii aterizat pe pământ, fata era deja în altă lume. Când s-a uitat în ochii femeii, n-a simțit nimic. A revenit la orașul ei din noroi și la mâinile ei murdare și și-a continuat munca. Nu mai avea de făcut decât un singur lucru și acela era inimaginabil. Casa ei. Tatăl ei, o puzderie de stele. Fratele ei, spulberat ca iasca. Mama ei – reprimă această imagine.

Invocă o altă imagine, una mai slabă, care sălășluiește în spațiul dintre ureche și falcă. Este o imagine obișnuită, banală ca un camion care aduce pâine sau o femeie care cară pungi de cumpărături de la piață, un câine care latră când trece pe lângă, un stol de păsări ridicându-se la cer ca mâinile împreunate în rugăciune. Este obișnuită pentru că așa funcționează amintirile care se derulează iar și iar – fiecare act al amintirii deteriorând originalul și creând o copie memorată. Hoarde de soldați, de culoarea pietrelor sau a zidurilor, urcând pe pietre sau pe ziduri ca niște tablouri care

prind viață, mișcându-se în marș; tropăiala prin noroi a cizmelor și a tocurilor. Uniformele gri-verzi care se mișcă la unison, pierzându-și umanitatea, de parcă umanitatea ar fi o pată pe o pagină albă. Chipurile bărbaților trecând șiruri-șiruri, cu carnea de deasupra umerilor de culoarea și textura unui bulgăre de chit, cu ochii întunecați. Corpuri ciomăgite și stropi roșii pe brațele gri-verzi, pe pietrele străzii, pe pereții gri; corpuri care își pierd vloga ca peștii aduși la mal, loviți în cap, omorâți și aruncați la grămadă în captura zilei; la ferestre și la uși, niște ochi mijii care nu sunt acolo și care sunt totuși martori, lumina – nici zi, nici noapte, ceva intermediar, nici groază, nici bucurie, ceva fără nume și fără loc, ceva lipsit de culoare. O mamă, un tată și un frate care-și pierd culoarea și devin cenușă sau o femeie într-o casă, înnebunită de durere, iubitul ei, prizonierul zăpezii, sau un copil care se încăpățânează să facă un oraș în zăpadă.

Două victime ale războiului: o mamă fără copil și un copil fără mamă, atât de aproape una de alta, încât și-ar putea fura una alteia suflul.

Într-a noua zi, femeia îi duce direct mâncarea fetei. Se lasă pe vine. Fata începe imediat să arate spre creațiile ei și să le numească. Femeia aprobă din cap. Mănâncă morcovi. Când fata a terminat cu numele, femeia arată spre o piatră fină, gri-albastră, care pare să locuiască într-o pădure de bețe.

Vilkas, spune fata.

Lup.

Într-a zecea zi, fata termină orașul și intră în casa văduvei.

Deși plin de acțiune și de intrigă,
romanul nu este un simplu thriller...
Examinează splendid fisurile, pierderile
și multitudinea de feluri în care ne revenim
de pe urma lor. O călătorie incitantă.

The Huffington Post

În toiul unui război din Europa de Est, o familie încearcă să scape de suflul unei explozii. Fotografia care surprinde momentul în care o fetiță rămâne singura supraviețuitoare din familia ei stârnește rumoare și suscită interesul mai multor artiști, cunoscând apoi celebritatea pentru imaginea ei. Cartea Lidiei Yuknavitch explorează legătura invizibilă dintre arte și etică, propunând, în locul răspunsurilor clare, întrebări despre existența sub spectrul războiului.

Cu o proză intensă și poetică, autoarea oscilează amețitor între spațiul personal – al memoriei, sexualității și traumei – și cel public, dominat de violența istoriei. Ca o maestră a detaliilor grotești inspirată de Chuck Palahniuk, cu privirea mereu îndreptată spre tectonica vieții femeilor pe care le conturează, à la Maggie Nelson, Yuknavitch scrie un roman tulburător despre neajunsurile și intensitatea artei, pe care ți-e greu să-l lași din mână.

byblos

curteaveche.ro

ISBN 978-606-44-1833-3

9 786064 418333